

CAPVT II.
DE CONRADO, REGE.

§. I.

FRancorum nomine, quod ultra mortalitatis^{a)} vota Francorum opus diuisionibus conciderunt. humanarumque rerum fastigium robur Caroli Magni euexerat, nihil est clarius, nihil illustrius, nihil celebratius. Naturali impetu valentes prosperrimisque successionis aliis ex aliis victoriis cumulati, veluti fortunam sola omnium mortalium haberent in potestate, quicquid Galliarum, Italiae Germaniarumque infinitis propemodum spatiis continetur, vno imperio complexi sunt, totius orbis opibus haud impares futuri. Verum enim vero haec tot gentium sedibus suis diuersarum moles, vt nihil est in omnibus, quae infra lunam sunt, diuturnum; immensae hae & fidem prope excedentes opes, inexhaustaque vastissimarum possessionum intervalla, ab excessu victoriis diuisa in partes, concuti, nutare, adfligi.

§. II.

Et Germaniarum quidem res, quorsum omnis haec suscepta commentatio pertinet, tum leuiter conuulsae paullatimque velut neruis concisis & solutis compagibus inclinatae ad ruinam, post demum annos centum & quod amplius, conciderunt; ex quo nimirum cisrhenaena Carolorum posteritas in Ludouico ultimo extincta est a). Quae enim a maioribus in vnam veluti ciuitatem compulsae nationes regnum Germaniarum constituerant, tum sui iuris factae abierunt in partes, seorsum sibi consueturae, suisque, quos vnaquaeque vellet, vsurae Ducibus.

Speciatim
Germania ab
obitu Ludouici
Infantis soluta.

C

§. III.

a) Vid. cap. i. lit. c.

§. III.

Quam colle-
cturi Franci
regem Otto-
nem postu-
lant,

Franci autem, populus Rhenouicinus & in regno primarius aut adfectans saltem principatum, fluentem arenam, hoc est, solutas prouincias in pristinam communionem collecturi, rege opus esse censuerunt, quo veluti communi capite discessum a reliquo corpore meditata aut auulsa membra continerentur. Quo consilio a suis primum quidem Comitibus eligendis abstinentes, quibus maius robur & grandius præsidium adiungendum esset; Ducem opibus, consilio gratiaque florentem, Ottonem, Saxonix Thuringixque Dominum, sub quo ceteræ gentes facile coirent, adeunt *b)*: huic fasces; huic regnum; huic summa, quæ tenent, quæue possunt, deferunt omnia. Et ille quidem multum in imperiis magistratibusque versatus non auersaturus videbatur, quod alii per ignes ferrumque peterent, præsertim cum consuetudine traheretur ad imperandum, modo regis Ludouici tutor omniumque rerum in Germania, inde ab Arnulphi morte, actor. Verum Otto, quo erat vir subactus vsu magnaue animi altitudine præditus, Saxonix amplissimum Ducatum Francorum corollis mutare noluit. Reliquæ enim Germanix prouinciæ vtrum Francorum imitaturæ exemplum essent, incertum; cogere ad obsequium inuitas, alex plenissimum nefasque iudicauit.

qui negotiis
difficultatem
veritus,

§. IV.

Præcipuo tamen quodam patriæ amore ductus
candi-

b) Wittichind. *Omnisque populus Francorum atque Saxonum que-
rebat Ottoni diadema imponere regni.* Lehman. Chron. Spir. l. 3.
c. 51. *Herzog Otten haben seiner Macht und grossen Ansehens hal-
ben eines Theils Fürsten des Reichs, als Francken und Sachsen,
das Käyserthum aufgetragen.*

candidissimus senex, cuius paci & tranquillitati, quod disiecta tum Gallorum, Hunnorum, Venudorum insultibus impune pateret *b)*, consulendum statuit, canitiem ostentans confectosque senio humeros tanto oneri ferundo non esse, causatus *c)*; Conradi Wederouienfis, cuius natales modo lustrauimus, vigorem & lacertos *d)* com-

Conradum
saluo iure suo,
commendat,

b) 1) Reg. ad ann. 905. Hungari superioris anni victoria elati regnum Ludouici sub tributo redigunt: factusque est per nonnullos annos populus hic tributarius. Liuthpr. lib. 2. c. 2. cum Duces non solum pugnam non inferrent hostibus, sed, ut proximi caderent, anhelarent, ut, dum proximi caderent, soli ipsi liberius regnarent, Liutprand. lib. 1. c. 6. „Sic ann. 908. Saxoniam Thuringiamque; „ann. 909. & 910. Germaniam vniuersam deprædati sunt, nemine „defendente, cum regis parum valeret auctoritas & ducum quis- „que per publicas turbas emergere ad principatum decreuisset. „Lehm. 2) Galli hereditati Lotharingicæ imminebant. Nam quod ad pacta attinet, iam olim Carolus Caluus, cum in Lotharingiam impressionem fecisset & a Ludouico Germaniæ rege monitus esset, se cum fratre, non cum nepotibus pepigisse, respondit. Annal. Metens. ad ann. 876. 3) Aduersus Obetritos & Sorabos Saxoniam Duces excubarunt.

c) Wittich. Otto vero quasi iam grauior recusabat imperii onus. Eius tamen consultu Cunradus quondam Dux Francorum ungitur in regem. Bodon. Syntag. Gandeshem. At Otto se NON POTENTEM ARMIS ob naturæ imbecillitatem causabatur, tanta rerum cura impendente. Gobel. Perf. Et cum Ottonem Ducem Saxonie decernerent eligendum, ipse se propter senium excusauit suavitque eligi quemdam POTENTEM ex genere (non regio sed natione duntaxat,) Francorum, Conradum nomine: & consenserunt principes in illum & cessauit stirps regalis Teutonia e Carolo Magno descendens.

d) Erat autem ipse Dux Franciæ Conradus & etate pollens & viribus plurimum valens; vnde videbatur regiis rebus opem ferre posse.

regiam, sollemni ritu intrat g). Ceterum, ut vagæ tum Carolidarum sedes erant b): sic Conradi regia non vno

C 3 eodem-

consensu nec vola, nec vestigium vllibi exstat. Ne in anno quidem, quo ad regni gubernacula admotus est Conradus, quod magis mireris, consentiunt scriptores. Multi annum 911. nominant, in quibus ipsum Reginonis supplementum: aliqui annum 913. accuratissimi vero certissimique medium secant & annum 912. laudant, quod Lambertus Schaffnaburgensis facit, cuius in temporum putatione sollertiam suspexit Scaliger, ipse magnus temporum putator, & Hermannus Contractus & Sigeb. Gemblac. aliique. Et Regino consentiret, ni supplementum a recentiore quopiam adiectum esset, quem serius numerare non experientia solum, sed confessione Chiffletii quoque in Vindiis Hisp. didicimus, Clar. Tollnerus hæc ita conciliat, ut mens. Decembr. ann. 911. electum regem dicat annu sequenti capessivisse regni curam. Menssem Februarium eius initium e ductu filii historici recte adsignant.

g) Triburiis, quæ inter Wormariam & Moguntinum agrum olim sitæ dicuntur, domicilii ordinarii gloriam annales tribuunt. Sic Carolus Crassus *mensè Nou. circa transitum S. Martini Triburias venit. Regin. ad ann. 887.* Sic Moguntinus Archiepiscopus diploma dedit *e palatio Triburiensi coram rege Ludouico, quod vidimus.* Sic noster quoque diploma consignavit Triburiis, monasterio S. Michaelis in Aberineburg datum: cui ita subscriptum esse deprehendo; *Wodesfridus Cancellarius ad vicem Pilegrini Archiepiscopi recognoui. Data X. Kal. Septembr. in monte Aberinesburg Anno Dominice Incurnat. 1000cxii. indict. XIII. An. I. regni Chunradi gloriosissimi regis. Actum ad Triburiam palatio regio feliciter. Amen.* Tollneri Cod. Diplom. Palatin.

b) Nam ante Ludouici Bauari tempora nondum mos ille inoleuerat, de communi historicorum sententia, ut reges certo loco permanent; sed tamquam aquilæ Imperii provincias solebant peruolare, quo nusquam eorum præsentia posset desiderari Adlzreit. p. 2. *an. Boi. lib. 7. c. 85.*

Ministri sacerdotum erant

eodemque loco semper fuit, quum modo ad Alpes & lacum Acronium *i*), modo Ingelhemii Moguntiaque & Wilnaburgi, Fuldæ quoque & Corbeia & in Herofelde, Constantia item & in S. Galli monasterio ut plurimum esset adeundus *k*). Ministris autem sagacioribus fidelioribusque per crassum temporis stuporem uti tum non potuit, quam sacerdotibus, in iisque Moguntino & Constantiensi Præsulibus, Hattone *l*) atque Salomone

i) Qualiter ad Alpes (aulam scilicet regiam) fraude Hattonis de urbe Pabinberk detractus capite sit plexus (Albertus), scribere super se deo. Eccard.

Salomoni cum aliqua Potamum, Camera nuntiorum iuris oppidum pertinentia a regibus darentur. Et, Vir dei videns se etate ingravescere post Pascha proximum adiit Palatium & omnia loca chartis & sigillis tum regis Conradi fecit roborari. Eccard. c. 1. Potamum, ait Goldastus in not. p. 108. tempore Carolorum & Ludouicorum, oppidum fuit & quidem sedis imperialis, quod testantur diplomata monasterii Augiensis, in quibus ita legitur: Datum in palatio nostro Imperiali Potama. Ab hoc oppido lacui nomen inditum est Potamico, cum prius Acronius diceretur.

k) quod suppeditant subscriptiones diplomatum & priuilegiorum, quas subinde adferemus, gesta regis per continuam annorum seriem deducturi.

l) Quin Eccard. ait: Sic quoque ipse (Salomo) & Hatto ille Moguntinus Archiepisc. post regem imperium tenuerunt. Opera ergo tium videtur in horum fata altius inquirere. Et Hatto quidem ex Francia regum stirpe oriundus, quod Hist. Eccl. Gothan. vult, iuuenis Elwangenensi conuentui præfuit annos XVII. Abbas dehinc Fuldenfis; porro diuitis Augia rector; ad vltimum, anno nimirum 891. in Moguntiacensi Ecclesia Metropolitanus consecratur. Regin. Ludouicum Puerum e sacro fonte suscepit tutorque eius inde a VII. etatis anno fuit. Quibus moribus imbutus, quomodo adfectus fuerit, partim e diplomate, quod supra exhibuimus, partim

ne m); quorum vterque Cancellarii nomen in chartis regis

partim e vita Salomonis elucescit. Obiit haud ita multo post electionem Conradi regis, licet multi sint scriptores qui ipsum Conrado superstitem clamitare audeant, ignorantes, Altheimensi Concilio ann. 916. Hattonem non amplius; sed Herigerum quemdam Archiepiscopum Moguntinum, interfuisse. An forte sic Hattoris quoque criminationes dilui possent? Alius certe Harro ille est, quem a muribus comestum fabulantur ann. 968. Vid. Serrar. rer. Mogunt. Schatenus ad ann. 913. inde ex odio eius tam multa conficta putat, quod penes ipsum tum post regem summa rerum moderatio erat.

m) Salomo parentibus claris & illustribus natus, clericatu initiandus, ab Ifone magistro delicatius educatur. Ad maximas res intendere animus scholisque ablatus Capellanus fit Ludouici regis, cuius singulari gratia Elewangis adhuc Canonicus praeficitur; post etiam Campidonensibus, variis suimet & loci damnis, illum detrectantibus, preponitur. In processu autem, Hattone, sibi propter animi acutissimam sollertiam amicissimo, plurimis locis praeficitur; tandem & nobis; postremo & Constantiae Pastor & Episcopus efficitur. Monachis frater adscriptus tradidit de praediis quibus abundabat, S. Gallo locum qui Golda dicitur. Talibus homini velut iam cum fortuna ludenti ad votum cedentibus, aulam regis, adiit; Capellanus factus, eius fit intimus. Et certe eius fortunae, cum captum audisset, illacrymatus est. Potens erat: edificat Ecclesiam in honorem S. Crucis; ibi sepeliri se velle dicebat. Nimis tamen insolens semper erat. Conuiuia fratribus duodecim diebus in anno, Kalendis singulis, hilariter facere suevit. Gloriabatur inter cetera de muneribus regis Arnulphi. Nam, ut id genus hominum est, laudis auarissimus per quedam fuit. Nudus aliquando per aram adiit: peccata desleuit, seculo renuncians. At quod res publica consiliis hominis carere non posset, rex eum in aulam assumpsit, iterum & priorum honorum statibus restituit, tandem quoque & adauxit, Augiensi canobio tradito. Aiunt autem hominem fortunatum tandem duodecim Abbatias rexisse. Sic quoque ipse &

regiis gessit: quibus adde Pelegrinum, Coloniensem, qui in omnibus fere post regem subscripsit. Nihilominus, tamen & ciuilibus doctrinæ vitæque hominem, amicum

Et Hatto ille Mogunt. sibi semper amicissimus, quem COR-REGIS nominabant, post regem imperium tenuerunt, cum & ipse, ut aiunt, XII. Abbatibus præfuerit. Erat autem sodalitates illorum, quoniam ambo acutissimi erant, ius mirabile. Nam uterque illorum, in quo alterum in verbis & in rebus per astutiam decipere posset, agere solebat. Centonem hunc e verbis Eccard. Iun. de Cas. S. Gall. conlarcinauimus, qui porro refert, Hattonem, cum Italiam obiturus pretiosam suam suppellectilem omnem apud Constantiensem deposuisset, cantharum aureum distinctum gemmis Salomonis suffuratum esse & sic abiisse: cuius fraudis vlciscendæ gratia Constantiensis per ex Italia redeuntes mercatores, Hattonem in itinere periisse, vulgari curasset, arreptaque fama, Hattonis bona pauperibus diuisisset, iustasque defuncto celebrasset exsequias: qua re Hatto rediit ita motus sit, ut ne prolixa quidem humanitate Salomonis, Curiam vsque obuiam procedentis, conciliari atque in societatem iocorum & consuetudinis familiaritatem redire sustinuerit: qua ad vltimum tamen denuo coaluit, interposita stipulatione, ut ultra neuter alterum nec serio deciperet, nec ioco. Comitum Sueuiæ inimicitiam & diuturna vincula variique generis vexationes irrisionibus in se prouocauerat: quale est, quod per duos gregum magistros vrsu & ceruum eis dono adserui iussit, qui fingebantur vicini esse & liberi: quibus talibus aspectis assurgunt germani (fratres, Sueuiæ Comites) pileis detractis, regratiantur venatores, reuerenter inclinati. Id. Eccard. c. 1. Gloriatum enim ante erat, se seruos habere tanta grauitate oris atque vultus, tamque venerabiles, ut ipsi Comites ad conspectum eorum reuerentiæ significationes daturi sint, eiusque rei isto ludicro periculum fecit. Quod Sueuiæ Comites admodum male habuit. Nihilominus tamen, Vir Dei, Esdras in suggestu, alter Petrus, tertius Cato, in Palatinis & Synodis æque valens Conciliis, passim laudatur. Quin mortuus ann. 921. in Diuos est relatus, quod habetur in Chronologia Abbatum S. Galli, a Ioachimo Vadiano producta.

cum regis indagauimus Ewalgerum, quem nepotem vocat, magnæ virum auctoritatis n).

§. VI.

Interea Conradus in se collati beneficii parum memor, tanquam solus ignoraret, quantopere diuersa esset a Carolidarum obitu prouinciarum conditio, auaras & instabiles manus ad ea, quæ Ducum sunt, porrigit veteremque imperandi rationem, inconsulta cupiditate raptus, adfectat incrustatque. Anno enim statim primo, cum sub ipsa regni auspiciis Fuldensi collegio regis liberalitatis diploma consignasset o) & Triburiense palatium

Carolorum
more regna-
turus an. 912.

vix

n) Prima mentio huius viri facta est in diplomate Eccles. Ultraiectione dato. Ita enim ibi rex: *Cuius (Episcopi) petitioni, quam per Vdonem consanguineum nostrum, EWALTGERVMQVE Comitem nobis obtulerat, libenter aurem accommodantes &c. De Vdone, quem rex consanguineum vocat, nihil explorati adfero, præterquam quod duo prædia, in pago Rhinicoive, ad conuentum Laurishamensem data, sita dicuntur in comitatu Vtonis. Chron. Laurish. Ewalgeri autem præcipua & illustris memoria in Annalibus Belgicis est. Ita enim Anonymi Chron. Belg. in Scriptoribus Franc. Swertii p. 353. 10 cccc xiv. WALGERVS Comes, nepos Imperatoris, his diebus magnus habebatur. Sic in grati animi memoriam nomen, quod nostris compilatoribus ignotum est, conseruauerunt Belgæ.*

o) Seriem rerum gestarum ac vitæ eius, e subscriptionibus diplomatum credo tutissime deduci atque ordinari. Auspiciis regni incidunt, quod vidimus, in annum 912. mens. Febr. diploma enim Fuldense datum est VIII. id. Aprilis, anno incarnationis Dominice 10000xii. indiēt. XV. regnante gloriosissimo rege Cunrado, anno I. regni eius. Actum Fulde, curia regia, in Christi nomine feliciter. AMEN. *Walafridus Notarius ad vicem Piligrini (Colon. Archiepiscop. in margine) Archiepiscopi recognouit. Christ. Brow. Ant. Fuld. p. 282.*

D

Lotharingiam
ingreditur:

vix attigisset p): in Lotharingos mouet, Aquas grani, procul dubio, Francorum regum præcipuam sedem, * ubi publicus thronus regalis ab antiquis regibus & a Carolo præcipue locatus totius regni archisolum habetur, petiturus, veterum instituto ibi coronandus atque inungendus q). A Giselberto autem Ragineri filio, ** quem plurimi Lotbarienses Principem, relicto Carolo rege delegerant, & *** ad cuius potestatem locus iste pertinuit, reiectus, monasterium S. Galli,

p) Chronicon breue S. Galli apud du Chene Tom. III. ann. 912. Conradus Francos, qui dicuntur Lotbaringi, hostiliter inuasit.

* Sunt verba Wipponis in vita Conradi Salici.

** Sunt verba e Chronico Frodoard. ad ann. 909.

*** Sunt verba Wittichind. anal. 2. de coronat. Ottonis.

q) At nullus potentior amulus, ait Schatenus, Carolo, Gallorum rege, a quo statim post mortem Ludouici regis, Lotharingie regnum occupatum abstractumque Germanie regno; eo arma, quæ in Ungros & barbaros vertenda erant, intestinum malum interuertit: cui adstipulatur Bœclerus in Sæc. X. & Schurtzsteifchius in de regno Austrasiæ. Sed cum nihil de inuasionem regis Gallie legatur, etsi statim a Carolidarum obitu in Germania Lotharii regno imminuerit; sed aduersos ipsos Lotharingos, vt verba habent, profectus sit Conradus: subest nimirum altius malum, quod mihi demum, postquam omnia totius historie momenta expendissem atque ponderassem, visum est in eo consistere, quod Carolorum more coronari videlicet ac inungi voluit Conradus. Noui quidem & legi Wittichindum, qui vnctum eum in regem; legi Herman. Contractum, qui electum & vnctum; legi Bodonem, qui coronatum diademate asseuerant. Noui etiam recentiores quosdam, qui electionem Wormatiæ, coronationem Aquisgrani factam a Moguntino suspicantur. Ego vero hæc incerta esse omnia, coronationis-que & vnctionis mentionem e consuetudine sermonis latini inietam per tropum intelligendam esse putauerim. Idem sane de Henrico I. dicunt, quod inunctus sit videlicet quem tamen constat non

non

Galli, feria S. Stephani, intrat r): hætenus quidem ab intestino malo & domesticorum vi securus; intempestiva autem Hattonis Moguntini & Ottonis Saxonici morte ab ingenti spe tranquillitate deiiciendus s).

D 2

§. VII.

non abhorruisse solum a regiis sollempnibus; sed eadem ad vitæ finem constanter repudiasse. Priuatim enim a suo quisque populo domi dux legi potuit, ut ipse Otto lectus est. At cum proficiendus omni Germaniæ rex esset; Aquisgrani defluxit omnis Germania: eo deductum regem & iam ante electum *uniuersi* eligunt, coronant & inungunt. *cap. IV. lit. r.* Aquisgranensem regiam ante occupat indulgentia patris Zwentepoldus, rex Lotharingiæ. Illi deiecto & occiso Giselbertus successerat, aduersus quem profectus est Conradus statim ab electione sua & rursus anno insequente. Et cur profectus est aduersus eum? Quia ibi Carolorum more voluit coronari & inungi. Nullam enim causam belli video, nec in Giselberto dolum. Et peruicisser, nisi Ducum consilia ipsum retraxissent in patriam, qui putabant, sibi nihil opus esse rege, qui barbaris tergum verteret suæque ambitioni velificaturns subiectos impune deprædandos relinqueret. Inde se ad sua defendenda quisque contulerunt.

- r) Chron. S. Galli ann. 912. *Conradus rex, antequam in Lorbaringos proficisceretur (anno scil. insequente) monasterium S. Galli adiit & illic regaliter susceptus est. Concinit Hepidanus: Ann. 912. Chvonradus rex in festiuitate S. Stephani ad vesperum venit ad monasterium S. Galli.*
- s) *Posthæc Ottone secund. Calend. Decembr. carnis uniuerse vitam intrante &c. Ditmar. lib. 7. fine anno Supplem. Regin. ann. 912. designat; & recte quidem: Henricus enim anno mox sequenti turbis implicatus est. Confirmant Schaffnab. & Contractus. Idem Reg. ann. 912. Hatto Moguntinus obiit, cui Heriger successit. Frustra ergo Sigeb. Gemblac. & Sigfr. Presb. quorum ille ad ann. 918. hic autem ad 923. obitum Hattonis memorauit. Comitibus enim publicis ann. 916. interfuit Herigerus.*

§. VII.

inde ann. 913.
relictus Sue-
niæ Comites,
qui Hunnos
interea fuga-
verant, perse-
quitur,

Rex nihilominus propositum acrius ac pertinacius vrget. Anno enim regni *altero* ineunte, Lotharingiam denuo ingressurus *s*), Corbeia prius ad Visurgim Bo- uoni antiqua regum priuilegia corroborat *t*): nec ita multo post Casellis monasterio Virginum Meschedensi, quod Rhinhildis Francia regina condidisse dicitur, idem beneficium tribuit *u*). Ingruunt interea Vngri totam- que propemodum Germaniam pertentant *w*). Hic Du- cibus primum data est occasio, renatis iuribus vtendi ostendendique, quam parum sibi opus sit rege, qui pa- triæ salutem postponeret honori suo. Illo enim circa Rhenum & Lotharingiæ fines hærente, eorum quisque ad se suaque curanda dilapsi *x*) efficacissime docuerunt, deser-

s) Chron. S. Galli ann. 913. *idem* Cunradus cum exercitu regnum Lotharingorum ingressus est.

t) Diploma Schatenus exhibet in Annal. Paderb. Chvonradus diuina largiente clementia rex - Data III. Non. Febr. 10000 XIII. regni autem Domini Chvonradi serenissimi regis anno II. Actum in ipso monasterio Corbeie in Dei nomine feliciter. AMEN.

u) Stangefol. in Westphal. p. 172. Chvonradus rex - Salomon Cancellarius ad vicem Piligrimi Archiepiscopi recognoui. Data XII. (ita scriptum est) id Mart. ann. incarnat. Dom. 10000 XIII. indict. I. Anno vero regni domni Chvonradi II. Actum Chassella feliciter in Dei nomine.

w) Annal. Hedip. ann. 913. Agareni (Vngri) Alemanniam intrarunt.

x) Erchanger & Berthold frater eius & Vodalricus Comes, auxiliante illis nepote eorum Arnulpho, optimo duce (quod notes velim aduersus eos, qui Malum appellarunt) Boioariorum, totum exercitum eorum iuxta Ine fluitum penitus occiderunt. Hepid. Reuera bonus dux, qui patriam ciuesque suos aduersus vim externam egregie defendit, præmium, non reprehensionem regis, multo minus exilium promeritus.

desertum esse iam imperii vinculum, in seque ipsis vnicuique statuendum esse maius præsidium. Non tulit Conradus dissentientium fastum excidioque primum Sueviæ Comites, Episcoporum carcinomata vomicasque, destinat, Erchangerum & Bertholdum, quod tamen interuertunt nuptiæ cum sorore Cunigunda pactæ y), Ducumque reliquorum intercessus, qui, cum regem in sua viscera sæuire animaduernerent, quem tamen Vngri, si vellet, acuire possent, ne malum latius serperet, cauendum statuerunt. Hinc vno consilio palam refragantur omnes & inconsiderato mentis adfectu efferentem se, quibus possunt, modis permulcent, laterum suorum robor caussæque merita opponentes z). Quorum cum neque par armis neque argumentis esset, anno subsequente omnibus placatur & conciliatur, multasque præsentium rerum conditioni magis intenti & mutationem agnoscantis animi dat significationes. Hinc Duces se regi denuo adiungunt aa), denuo in veterem ciuitatem, licet suarum

eoque omnium Ducum in se odium prouocat:

qui ann. 914. regi conciliati sunt, præter

- y) Chronicon S. Galli ann. 913. discordia cepta est inter regem & Erchangerum. Ipso anno Erchanger cum rege pacificatus est, cuius sororem Luitpoldi relictam rex, quasi pacis obsidem, in matrimonium accepit.
- z) Pleni sunt omnes libri, quibus motibus concussa fuerit Germania hoc anno & quam acriter rex impetitus sit ab omnibus, quod rebellionem scriptores appellarunt. Henricum certe ipse rex lacessuerat. Testem cito gentilicium scriptorem Wittich. rex autem Cunradus cum sæpe expertus esset virtutem, noui Ducis, veritus est ei tradere omnem potestatem patris, quod est nouum specimen adfectatæ rationis imperandi Carolingicæ. Res ad Eresburgum hoc anno gestas idem describit.
- aa) Neque enim hoc est inficiandum, quod obscurari per consensum

Boium, qui
ad barbaros
secessit.

suarum singuli prouinciarum domini coeunt, præter Arnulphum Boioariæ moderatorem, qui indignum ratus alteri parere ad Vngros secessit ante obitum Conradi regis nullo modo rediturus: hinc in Erchangerum Comitem, cuius immitissimi hominis austeritatem ducta vetula sorore nequicquam delinire cogitauerat, nihil grauius consultum, quam vt alio; aliquandiu exulatum, abiret *bb*). Rex interea Wilinaburgi degens Ecclesiæ Ultra-

tot scriptorum nequit. *Regin. Contin. ann. 919. Multis laboribus est a Bauaris, Alemannis & Saxonibus sibi rebellantibus fatigatus, quos ante obitum suum, deo propitio, superauit, Liuthpr. 2.7. Sub quo potentissimi principes Arnoldus in Boioaria, Burcardus in Sueuia, Eurardus Comes potentissimus in Francia Gifilbertus Dux in Lotharingia erant. Secundo itaque regni huius susceptionis anno memorati Principes huic, præsertim Henricus, rebelles exstiterant, quos Conradus rex tam sapientia vigore, quam fortitudinis robore superauit suamque ad fidelitatem perduxit Sigeb. Gemblac. ann. 914. Contra Conradum regem potentiores regni Principes rebellionem meditati eam sapientia quam fortitudine regis ad gratiam eius reducuntur: solus Arnoldus ad Vngaros cum uxore & filiis fugiens usque ad mortem regis ibi mansit. Eadem fere habet Ægid. de Roya in Chron. Belg. ad ann. 914. Gobel. Persona. Cunradus tamen restabat eis (tumultuantibus Principibus). Vnde ducem Bauariæ expulit. Sic & ceteros superauit, præter Henricum Ducem Saxonie. Sed hunc quoque reddisse cum rege in gratiam, ex eo partim liquet, quod Conradi auxilium aduersus Halberstad. Episcopum in causa toti implorauit. Ditm. l. 1. & quod primum detrectauerat, Saxonie Antistites ad Concilii Altheimensis extrema tempora ablegauit.*

bb) Chron. S. Gall. ann. 914. In Alamanniam venit & Erchangerum cepit, qui hostili manu super Episcopum Salomonem venit. Ipso anno apud castellum Ousfridinga a rege comprehensus & in exilium missus est.

Ultraieſtiæ confirmat priuilegia *cc*) natalemque Dei agit Constantiæ *dd*).

§. VIII.

Anno regni quarto ad exſtinguendas omnes ſimul-
tatum ſcintillas tranquillitatemque patriæ conſeruan-
dam promulgatur lex de pace publica, pœna capitis ſan-
cita, & per omnem prodicitur Germaniam *ee*). Sed cum
ne

Sancitur de
hinc ann. 915.
lex de pace
publica.

cc) Pulcherrimum monumentum Ioan. a Leidis Chron. Belgico *lib.*
7. c. 10. inſertum, dignum eſt, quod totum exſcribatur. Sed iam
apices pro more noſtro ſolum dabimus: *Conradus diuina au-*
xiliante clementia rex. Signum Domini Conrardi, Sereniſſimi
Regis. Salomon Cancellarius ad vicem Peregrini Archicapellani
recognoui. Data ſeptimo idus Iulii, anno incarnat. domin. non-
gentefimo decimo, quarto, Indiſt. II. Anno vero regni Conrardi,
glorioſiſſimi regis, tertio. Actum apud Wilmaburch in Dei nomi-
ne feliciter AMEN.

dd) Ann. 914. natalem Chriſti celebravit Conradus in oppido Con-
ſtantia apud Episcopum Salomonem. Deinde ad S. Gallum ejuſ-
dem Abbatiam proſectus, ibi diem Innocentium egit atque in fra-
ternitatem monachorum receptus eſt. Eccard. & Stumpf. in Chron.
Helu. 1. 4. c. 34.

ee) Exſtat ea in Goldaſti Conſtitutionum Imp. Tom. III. Quæ, vtut
admodum breuia, Halcyonia Conradi cauſam non meliorem red-
dunt, ſed deteriorem. Quem enim ante ſtrepitus armorum &
intellina mala impediuerant, excuſare poteramus, cur quæ regis
ſunt, ſibi non in ſingulis prouinciis arrogauerit. Iam vero, omni
tumulto compoſito, curis ſolutus & intra fraterculorum umbra-
cula in iocum & facetias effuſus ſponte tranſegitſſe cum Principi-
bus & juſ, quod nullum vîquam habuit, dimittere, quam ſe lu-
dibrio vexationibusque perpetuis obiiicere maluiſſe cenſendus eſt.
Adeo nihil explorati de coronationis vnctionisque ſollemnibus,
quibus hic accommodatiſſimus annus fuit, quæque; poſt partam
tranquillitatem capeſſere omnino potuiſſet, inuenimus. Adeo
numus

cuius violato-
res Sueui

ann. 916. ex
Concilli Al-
themensis
decreto peri-
muntur.

ne sic quidem satis consultum rebus suis iudicaret rex, propterea quod vnus alterue non vereretur conuenta violare, in quibus Sueui denuo taxandi sunt *ff*): nouam medicinam inueterato malo adhibiturus anno *quin- to* Concilium sollempne conuocat *gg*), cui adhibiti sunt totius Germaniæ Episcopi, quoue inter alia sacris interdicitum est Boio & Sueui fratres perduelles ex decreto capite plexi sunt *bb*). In quorum locum, quod conseruanda pristina Germaniæ facies & ceteris prouinciis æquiparanda Sueuia esset, sufficitur Burcardus, quem populus postulat, nouus regis aduersarius *ii*), quem mærorem

numus nullus, nulla effigies vllibi exstat, suppar ætate & coronata: quæ potestatis suæ monumenta anteriores tamen Carolingici per manus posterorum tradita nobis reliquerunt.

ff) *Erchanger de exilio reuersus cum Burcardo & Berchtoldo, cum ceteris patriotis suis pugnavit & eos apud Walauis vicit, ann. 915. Chron. S. Galli.*

gg) Decreta huius conuentus apud Althemium, Rhetiæ pagum, itidem exstant apud Goldast. quibus Saxonix Episcopi, quod præsto esse reculassent, sacris abstinere iussi. Exscriberem ea, ni vereretur, vt genuina sint omnia ac non potius in otiosi monachi ieiuno cerebro nata. Vltimi saltem canonis verba, ex Iul. Cæsaris de bell. Gall. *lib. 6. c. 13.* desumpta, auctorem sublestæ fidei produunt.

bb) Chron. S. Gall. *ann. 916. Erchanger, Berthold. & Luitfrid. (sororis filius) occiduntur dolose: quo verbo indignationem suam testari voluit auctor, ad Burcardi socii perfidiam respectans, qui aliquot eos dies in custodia tenuit. Rex autem crebro ab eo fatigatus tandem eos iugulari præcepit. Eccard.*

ii) Id. Chron. *Bona occisorum, excepta dote Berthæ, quæ vxor Erchangeri fuit (& Episcopo Salomoni in vinculis fomenta adhibuerat) beneficii nomine tradita sunt Burcardo: cui & Sueuiæ ducatus cessit. Hunc Burcardum ann. 916. statim rebellasse idem Chron. refert.*

rem amissa penitus Lotharingia adgrauat *kk*). Ipse interim rex Herolfeldæ commoratus *ll*) S. Matthiæ & Valerio ædem sacram dedicat Hartesburgi *mm*). Porro cum exercitu ingressus est Boioariam, desertam ab Arnulpho duce, quem Concilium damnauerat; vacuæ prouinciæ fratrem Eberhardum præfecturus *nn*), ad quam recuperandam ille anno *subsequente* magna barbarorum multitudine stipatus aduolat strenueque rem gerit. Abest interea Henricus Saxo in Gallis que versatus comitia Lotharingica adit, quibus aduersus regem perpetuas cum Giselberto inimicitias, interpositis sororis Gerbergæ nuptiis, paciscitur *oo*). Conradus autem, cum Arnulphum frustra oppugnasset *pp*), anno regni septimo exacto in magnam ægritudinem coniectus est, morboque periit *qq*), cum lectulo adfixus per Eberhardum

Rex ædem Hartesburgensem fundat, Boioariamque ingressus.

ann. 917. reicitur

moriturque

ann. 918. regni anno 7. exacto.

kk) Anno 10000 xvi, Carolus rex Francorum Brabantiam & Lotharingiam, amoto Gisberto, recepit VII. annis. Gisbertus Luxembourgenſem obtinuit. Ægid. de Roya in Annal. Belg. Exteros enim in domesticis non negligendos duxi, e consilio Excell. Dn. Præſidis, quum illi prodant læpius, quod hi diſſimulare aut præterire pro temporum ratione coguntur. Hinc manifesta ratio patet, quare Gallus diplomatibus ann. 917. ſubſcripſerit: LARGIORE autem hereditate indepta II.

ll) Lamb. Schaff. ann. 916. 917. 918. Cunradus rex fuit in Herolfelde, ubi Ludovicus Pius erat mortuus. Chron. Hildel. ann. 840.

mm) Copioſe de hoc monumento regii nominis egregio differit Reu. Antiquit. Goſlar. Auct. lib. 1. p. 4.

nn) Vespergenſis, Auentinus & ex Auentino Schatenus in Annal. Paderborn. rem prolixe narrat.

oo) Schaten. ex Conrado Abbate in ſcriptoribus Pithœanis.

pp) Cunradum vulneratum reuertisse in patriam suam, ait Wittich. 8.

qq) Cum eodem anno in Herolfeldensi monasterio natiuitatem S. Ioannis

dum fratrem Henrico Saxonico summam rerum commendasset. Cadaver illatum est Fuldensi monumento, quod viuis sibi haud paulo ante *rr*) destinauerat.

CAPVT III.

DE PROVINCIIS GERMANIÆ
SIGILLATIM.

§. I.

Præmissa sectione, cum seriem rerum in Germania septennii spatio gestarum deducere, omnium prouinciarum, licet confusa & perfunctoria, iniicienda mentio fuit. Iam singularum conditionem propius intueri iuuat. Franciam igitur Orientalem *a*) vt hinc

Seatus Franci-
ciz orientalis.

Ioannis celebrasset. Regin. Hoc anno obitum regis designandum esse satis liquet, cum omnes scriptores plenum septennium ipsi tribuerunt. Iam si initia ducantur *ab ann. 912.* relinquetur, vt exacto *anno 918.* septennii spatium expletum sit. Accurate rem definiunt Annales Hepidani: *Anno 918. Chuonradus rex obiit ante natale Domini.* Succinit Marianus Scotus, quando *anno 12 cccc xviii. X. Cal. Ianuar. decessisse regem ait.*

rr) Anno scilicet insequente 919. cum ante Wilinaburgi depositum fuisset. Regin. Ipse vero hac vita decedens in Fulda monasterio honorificata sepultura tumulatus est; addit. Marian. Scotus: *iuxta altare sanctæ Crucis.* De quo loco vid. Antiq. Fuldenf. p. 128.

a) Tota Gallia inquit, Eginhard. in vita Carl. omnisque Germania una Francia fuit: postea vero, regno inter filios filiorum diuiso, aliud Orientale, aliud occidentale regnum Franciæ dicebatur. Godefr. Viterb. part. 17. Orientale regnum vocatum est etiam Francia orientalis, Antiqua Francia, Francia Teutonica; & complexa fuit Boioariam, Sueuiam, Saxoniam, Thuringiam, Frisiam: veterum testimonio.

Hoc